

**ULUSLARARASI
GELENEKTEN GELECEĞE
ANADOLU MOTİFLERİ
SEMPOZYUMU**

**14 - 16
MAYIS**

Rüstem Paşa Camii Çinilerinde Rumi Motiflerinin Değerlendirilmesi

**Birinci Yazar¹Selin Sadioğlu
İkinci Yazar² Latife Aktan**

Özet

Türk süsleme sanatında rumi motifi, Orta Asya'dan itibaren gelişen bezeme geleneğinin önemli yapı taşlarından biri olarak ortaya çıkmış; Anadolu Selçuklu döneminde biçimsel olarak belirginleşmiş ve Osmanlı klasik döneminde olgun bir kompozisyon anlayışına ulaşmıştır. Özellikle 16. yüzyıl Osmanlı çini sanatında rumi, tasarımın ana taşıyıcı unsurlarından biri hâline gelmiş; mimari yüzeylere uyum sağlayan yapısı ve çeşitliliğiyle süsleme programlarında belirleyici bir rol üstlenmiştir. Bu çalışma, rumi motifinin çeşitlerini, elemanlarını çizim özelliklerini ve kompozisyon içindeki işlevini, Rüstem Paşa Camii çinileri örneği üzerinden incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma kapsamında camide yer alan çini süslemeler sistematik biçimde ele alınmış; rumi motiflerinin türleri, tasarım şemaları, renk tercihleri ve mimari birimlerle olan ilişkileri analiz edilmiştir. İncelemeler sonucunda sade rumi, hurde rumi, bezemeli rumi, sarılma rumi, dendanlı rumi gibi farklı rumi çeşitlerinin kullanıldığı tespit edilmiştir. Bulgular, sade rumilerin yapı genelinde en yoğun kullanılan grup olduğunu, hurde rumilerin bunu takip ettiğini, bezemeli rumilerin ise sınırlı düzeyde tercih edildiğini göstermektedir. Sarılma rumilere yalnızca tek bir kompozisyonda, dendanlı rumi unsurlarıyla birlikte rastlanmıştır; sencede rumide farklı çizim örnekleri de belgelenmiştir. Rumi motiflerinin mimari dağılımı incelendiğinde, son cemaat yerinden harim bölümüne kadar mihrap cephesi, minber köşkü, duvar panoları, kemer tablaları ve pandantiflerde yoğun bir kullanım söz konusudur. Cami bölümlerinin yaklaşık

¹FSMVÜ, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Mezunu, İstanbul/Türkiye, selinsadioglu@gmail.com.

² Dr. Öğr. Üyesi, Latife Aktan, FSMVÜ, Geleneksel Türk Sanatları Bölümü, İstanbul/Türkiye, lozel@fsm.edu.tr.

%80'inde rumi motiflerinin yer alması, ruminin yapının süsleme programında ana motif olarak konumlandırıldığını ortaya koymaktadır. Vektörel çizimler aracılığıyla yapılan analizler, rumi motiflerinin hatayi, penç ve bulut motifleriyle dengeli bir bütünlük içerisinde kompoze edildiğini göstermektedir. Bu çalışma, Orta Asya ve Selçuklu dönemlerinden devralınan rumi geleneğinin, Osmanlı klasik döneminde Rüstem Paşa Camii çinileri aracılığıyla ulaştığı düzeyi ortaya koyarak, Türk çini sanatındaki tasarım anlayışına ilişkin analitik ve belgesel veriler sunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Rumi Çeşitleri, Rumi Elemanları, Rumi Motifi, Rüstem Paşa Camii.
